

Til: Fiskeristyrelsen, regionale kontor Ringsted
Att.: Christina Holmer Wiberg, chrhos@fiskeristyrelsen.dk

27. marts 2024

Vedr. Høring om ansøgning af klappning af 400.000 m³ fra udvidelsen af Århus Havn på klappads "Ydre Flak" beliggende nordvest for Sjællands Odde.

FSK-PO takker for høringen. Vi sætter pris på, og kvitterer for, at den interne proces i Fiskeristyrelsen i denne sag har fungeret, sådan at FSK-PO høres før tilladelsen gives. Vi håber at denne procedure fortsætter.

Århus Havn ønsker at dumpe 400.000 m³ havnemateriale ud for Sjællands Odde. Selvom der er tale om en reduktion i forhold til deres tidligere planer om 1,8 millioner m³ materiale, er der alligevel tale om meget store mængder.

Med affaldet fra Århus Havn vil man tilføre havet organisk materiale, næringsstoffer og forurenende stoffer. FSKs udregninger viser også, at man ved dumpningen vil tilføre havet 25 kg. kviksølv. Det skal vi ikke udsætte havet for, et hav der i forvejen er i dårlig tilstand.

Derudover kan det undre at en man ved en udvidelse af Århus Havn vil sejle sit affald meget langt væk fra Århus, og dumpe det tæt på Sjællands Odde.

F.eks. er en klappads ved Fløjstrup strand – ifølge ansøgningen - fravalgt på grund af at *"det i den politiske aftale er besluttet, at der ikke skal klappes sediment i Aarhus Bugt"*. FSK-PO mener heller ikke at der skal dumpes affald i Aarhus Bugt, men at sejle det langt væk fra Århus og tættere på andre strande og kommuner er efter FSK-POs mening bestemt ikke en løsning der klæder Århus Kommune.

Herunder vores betragtninger. Overordnet set mener FSK-PO ikke at der bør gives tilladelse til den ansøgte dumpning. Se hvorfor dette er vores konklusion samt øvrige kommentarer herunder.

FISKERILOVEN IKKE FULGT

Ansøger har ikke fulgt fiskerilovens bestemmelser §77 og § 78. Heri fremgår det, at der kun kan udstedes tilladelse til foranstaltninger eller indgreb, der kan forårsage ulemper eller hindre fiskeriet i saltvandsområder, gøre bundforholdene uegnede til fiskeri eller i øvrigt påvirke fauna og flora på fiskeriterritoriet, når der er taget endelig stilling til spørgsmålet om erstatning i forhold til de erhvervsfiskere, der normalt udøver erhvervsmæssigt fiskeri på stedet, og hvis indtjening vil blive berørt af foranstaltningen eller indgrebet.

Ansøger har udelukkende data for trawlfiskeriet med i ansøgningen. FSK-PO er ikke blevet kontaktet med henblik på at kortlægge evt. tejne eller garnfiskeri i området. Umiddelbart ser det heller ikke ud til at Danmarks Fiskeriforening er blevet hørt.

Tidligere store dumpninger ved Kalundborg i 2017, har ifølge fiskerne i området haft stor negativ påvirkning af fiskeriet hele vejen ned i Storebælt. Fiskene er ikke kommet tilbage. FSK-PO mener at man på et helt overordnet plan bør undersøge langtidseffekterne af den dumpningspraksis man har udøvet i mange år.

Kalundborg Havn dumpede over en kort årrække i 2017, 1,2 millioner m² materiale i Storebælt. Fra den ene dag til den anden lå gode fiskepladser helt op til 4-5 km fra klappladsen øde hen. Og fiskene er stadig ikke kommet tilbage.

ANSØGNINGEN BØR FORHOLDE SIG TIL NYESTE VEJLEDNING

I denne aktuelle sag og ansøgning, henvises der blandt andet til et notat om fortolkning af Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse fra 6. oktober 2023. Siden er der kommet en [ny vejledning](#), til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, samt ny vejledning om spørgsmål og svar om udledning af visse forurenende stoffer til vandmiljøet. FSK-PO vil gerne henlede til, at man i ansøgningen forholder sig til denne vejledning, hvor nye retningslinjer er relevant.

BRUG AF BAT

Vi skal reducere udledningen af forurenende stoffer til havmiljøet ved at benytte BAT. FSK-PO er opmærksom på, at brug af BAT nok ikke er møntet på klapping. Men man kan dog godt sætte spørgsmålstejn ved, om det at dumpe sit affald direkte i havet er udtryk for BAT?

Det mener FSK-PO ikke det er, og det bør udfordres i denne - og alle andre ansøgninger - om klapping.

Vi henviser til MSTs Vejledning til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, hvori det fremgår at: "*udledningen af forurenende stoffer skal begrænses ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) og såfremt dette ikke er nok til at overholde relevante miljøkvalitetskrav skal der stilles strengere vilkår i tilladelsen eller godkendelsen*".

Derudover fremgår det af ansøgningen at en af årsagerne til at man ønsker at dumpe 400.000 m³ materiale på havet er på grund af "anlægstakten". Som FSK-PO læser det, bør man udfordres om der kunne bygges i en anden "takt", der muliggjorde en total nyttiggørelse af opgravet materiale.

KVIKSØLV

Kviksølv ophobes gennem fødekæden, hvorfor de højeste koncentrationer findes i toppen af fødekæden i store rovfisk og havpattedyr. Kviksølv er [ifølge MST](#) reproduktionstoksisk, forårsager organskader ved længerevarende eller gentagen eksponering og er meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer.

Den ønskede mertilførsel af kviksølv til havet via dumpning af 400.000 m³ affald fra Århus Havn skal derfor ses på følgende bagtæppe:

- Det målte kviksølvniveau (biota) i det vandområde der ligger vest fra den ønskede klappads, og som vil blive påvirket af klappingen på 400.000 m³ materiale der indeholder kviksølv, er på 47,1 µg/kg VV. MKK er 20 µg/kg VV. Område er altså i dårlig kemisk tilstand. (Vandplansdata, Kattegat, SV 12 sm DKCOAST220).
- I [miljømålsrapporten for havstrategidirektivet](#) fra 2019, fremgår det, at indholdet af kviksølv i fisk er steget over de senere år.
- For Østersøen inkl. Kattegat er der ikke god tilstand for kviksølv ([Basisanalysen](#) for Danmarks Havstrategi, side 164)
- I 2023 fremgik det af [NOVANA overvågningen](#) at kviksølv er fundet ”udbredt i de undersøgte marine områder i koncentrationer, som er højere end miljøkvalitetskravet for kviksølv i biota”.
- Og i 2020 blev forurening med miljøfremmede stoffer [identificeret](#) som den største presfaktor i vestlige Østersø og Kattegat.
- I marts 2022 kunne man på [Altinget](#) læse et opråb fra en række forskere, der advarede om, at den næste store miljøkrise meget vel kan få navnet kemikaliekrisen. Af artiklen fremgik det at: Planetens grænser for kemikalieforurening er overskredet i en sådan grad, at det ”truer stabiliteten af økosystemerne i verden”.

I ansøgningen fremgår det at: Klappingen resulterer i en meget marginal og kortvarig koncentrationsforøgelse der inden i vandområde 220 og 202 vil give anledning til en middelkoncentrationsforøgelse på under 0,0000002 ug/l i gennemsnit over klapperioden (73 dage) med en maksimalt kortvarig forøgelse på 0,0000010 ug/l. Det fremgår også af ansøgningen at vurderingen er, at den kortvarig koncentrationsforøgelse vurderes som ”ikke målbar”.

Det som FSK dog finder vigtigt i denne sag, er om en øget kviksølvs-koncentration i området i 73 dage kan føre til, at kviksølv optages i biota i område og dermed potentielt kan bidrage til at fastholde områdets biota i dårlig kemisk tilstand. Der er allerede mere end dobbelt så meget kviksølv i biota end der bør være for at opnå god tilstand.

FSK-PO vurderer, at der er en risiko for at kviksølv optages i biota, og da kviksølv er bioakkumulerende og bliver i områdets biota, vurderer FSK-PO at der er en risiko for at mertilførslen er et brud på vandrammedirektivets ikke forringelsesprincip.

Dermed mener FSK-PO ikke at myndighederne bør give tilladelse til dumpning. Dette bygger FSK-PO på, at der er mere end dobbelt så meget kviksølv i områdets biota end det mål der skal nås i 2027, samt miljøstyrelsens egen vejledning – hvori det fremgår at:

- Myndighedernes afgørelse af om en udledning kan forventes at medføre forringelse, skal ske ud fra forsigtighedsprincippet.
- At hvis der er en risiko for at der sker en forringelse af berørte vandområders tilstand, kan forringelsen under ingen omstændigheder tillades som ubetydelig.
- I situationer hvor tilstanden ikke er god, og der er et indsatsbehov for at sikre god tilstand, skal der som altovervejende udgangspunkt ske reduktion af udledning og ikke yderligere udledning.
- Yderligere udledning ved fuld anvendelse af BAT bør som altovervejende udgangspunkt kun ske ved tilsvarende reduktion af andre kilder i det pågældende vandområde, eller i øvrigt ved anvendelse af kompenserende foranstaltninger eller afværgeforanstaltninger, således at effekten af udledningen neutraliseres fuldt ud.
- Det er nødvendigt, at der kontinuerligt sker den forudsatte bevægelse frem mod god tilstand, og udledninger må ikke modvirke dette

Herudover mener vi ikke, at ansøger lever op til Miljøstyrelsens [vejledning](#) afsnit 8.3.2. Herunder at forholde sig til at kviksølv akkumulere i biota, samt inddrage eksisterende påvirkninger og eventuelle øvrige, nye planlagte påvirkninger, der kan bidrage til kviksølvtilførsel til området. (evt. de to klappladser der ligger tæt på)

Til trods for Miljøstyrelsens fortolkning og nye vejledning henholder FSK-PO sig til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse fra 2023. Hvor det fremgår at:

”Det er et flertal i Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse på baggrund af navnlig Weser- og Land Nordrhein-Westfalen-dommene, at *forringelse af tilstanden* i forhold til forurenende stoffer skal forstås således, at når miljøkvalitetskravet for et forurenende stof allerede er overskredet, og vandområdet dermed er i den lavest mulige tilstandsniveau, skal enhver efterfølgende stigning af koncentrationen af stoffet anses som en forringelse af vandområdets tilstand i strid med vandrammedirektivets art. 4, stk. 1.

Jf. Miljø- og Fødevareklagenævnets fortolkning mener FSK-PO ikke at klapningen kan tillades.

Forureningen med kviksølv negligeres, og der henvises til ikke relevante MKKer. Det fremgår af ansøgningen at: ”Det skal her bemærkes at vandområdet ikke har dårlig kemisk tilstand pga. af kviksølv i vandet (endda med god sikkerhedsmargin) men grundet, som førnævnt, pga. forhøjet indhold af kviksølv i biota i fisk” samt at: ”... da MKK for vand er fastsat ud fra netop påvirkning af biologien med en sikkerhedsmargin og denne langt fra er overskredet, må det vurderes at den marginale koncentrationsforøgelse ikke vil forhindre målopfyldelse”.

FSK-PO forstår ikke denne argumentation eller følgeslutning. Det fremgår f.eks. af Miljøstyrelsens egen FAQ at: ”*Det har hidtil ikke været muligt at fastsætte en pålidelig værdi for et generelt kvalitetskrav, som giver samme beskyttelse som et miljøkvalitetskrav for biota, fastsat med henblik på beskyttelse af rovfisk mod sekundær forgiftning og menneskers sundhed ved konsum af fisk og skaldyr*”.

Ordlyden i ansøgningen negligerer at MKK som et generelt kvalitetskrav vurderes af Miljøstyrelsen til ikke at yde den nødvendige beskyttelse af miljøet – hvorimod miljøkvalitetskrav for biota gør. FSK-PO mener derfor, at man i ansøgningen bør forholde sig til de relevante MKKer, og ikke de MKKer der vurderes til, ikke at yde den nødvendige beskyttelse.

DEN ABSOLUTTE PÅVIRKNING – bør også fremgå

I ansøgningen regnes der på nedre og øvre aktionsniveau for en række miljøfremmede stoffer. Og det vurderes, at det klappede materiale for en lang række stoffer, ligger under det såkaldte ”nedre aktionsniveau”.

Efter FSK-POs mening bør man i ansøgningen dog også forholde sig til, og udregne, hvor store mængder der totalt vil tilføres havet som led i en evt. dumpning. Når så store mængder ønskes dumpet, betyder de absolutte tal, i FSK-POs optik - en del, blandt andet fordi kemisk forurening er den største presfaktor i indre farvande.

For kviksølv kunne et bud på den absolutte påvirkning udregnes på følgende måde.

Sedimentet der ønskes dumpet, er en blanding af en lang række sedimenttyper (Afsnit 3.3.1 i ansøgningen). Densiteten for de forskellige materialer svinger. Densiteten af ler ligger typisk i området mellem 1.000 og 1.800 kg/m³, mudder imellem 1000 – 1300 kg/m³ og sand imellem 1.500 og 1.650 kg/m³

Derfor er det umiddelbart svært at regne det absolutte tal ud for f.eks. kviksølv, men en metode kunne være:

Lad os antage at densitet af ”materialet” er 1150 kg/m³. Der ønskes dumpet 400.000 m³ materiale. Dette svarer til, at der dumpes 400.000 x 1150 = 460.000.000 kg. Der er en gennemsnitligt tørstofprocent i det klappede materiale på 68,1 % (jf. tabel 3.2 i ansøgningen). Dette svarer til at der søges om at dumpes 313.260.000 kg tørstof. Det gennemsnitlige kviksølvindhold i det klappede materiale er 0,08 mg/kg tørstof (jf. tabel 3.2 i ansøgningen). Dette betyder, at der er 25060800 mg. kviksølv i det dumpede materiale. For at få dette i kg divideres med 1.000.000, hvilket giver 25 kg kviksølv. Denne udregning er ikke videnskabelig, og baseret på gennemsnitsbetragtninger. Dog mener FSK-PO at man for alle de miljøfarlige stoffer bør kræve at det udregnes hvor store mængder der dumpes.

HAVSTRATEGI

Det fremgår af ansøgningen at klappingen ikke vil påvirke deskriptor D8 Forurenende stoffer. Heri er FSK-PO ikke enig.

Miljømål 8.1 under deskriptor 8 lyder således: ”Udledninger af forurenende stoffer i vand, sediment og levende organismer må ikke lede til overskridelser af vedtagne miljøkvalitetsstandarder, der anvendes i den gældende lovgivning”

NOVANA undersøgelser og Miljømålsrapport for havstrategidirektivet konkluderer at MKK for kviksølv er overskredet i fisk og biota. Hvordan kan ansøger så helt undlade at afdække hvordan klappingen påvirker MKK for biota og fisk? FSK-PO mener, at hele dette afsnit bør uddybes, udbygges og forholde sig til alle de miljøkvalitetsstandarder, der anvendes i den gældende lovgivning. FSK-PO henleder til at målet i Havstrategidirektivet var ”god Miljøtilstand” i 2020.

ILTSVIND OG NÆRINGSSTOFFER

Det vurderes i ansøgningen, at der under klappingen vil frigives 1060 kg N og 410 kg P. Modeller brugt i ansøgningen viser, at der er en spredning af MFS ind i de nærliggende vandområder. FSK-PO mener på den baggrund at man må formode, at der derfor også vil være en spredning af næringsstoffer ind i de nærliggende vandområder. FSK-PO kan ikke finde en afdækning af dette i det ansøgte. Miljøstyrelsens vejledning vedr. påvirkning af vandområder med kvælstof og fosfor er meget klar. Det fremgår her at:

”der ikke kan meddeles tilladelse til merudledning af kvælstof og fosfor til kystvandområder i forhold til den faktiske udledning på tidspunktet for afgørelsen, når der ikke er målopfyldelse i området på grund af kvælstofstofbelastning”.

Selvom klappladsen er beliggende udenfor et målsat vandområde, så kan der potentielt ske en tilførsel af N og P til de nærliggende vandområder. Og det fremgår da også af Miljøstyrelsens vejledning at der skal ”tages højde for, at vand og næringsstoffer i mange tilfælde udveksles mellem vandområder med forskellige indsatsbehov”.

Dette bør afdækkes i ansøgningen, og ansøger bør bevise, at der ikke sker en forringelse af de tilstødende vandområder som følge af klappingen.

FISK, BUNDFAUNA OG FISKERI

Klappladsen ønskes placeret i et af de vigtigste leveområder for fiskearter i indre farvande, som f.eks. torsk. Fiskerne i vestlige Østersø og Kattegat har i mange år ikke kunne fiske torsk fordi bestanden har det skidt. Et område i det sydøstlige Kattegat har blandt andet siden 2009 været fuldt lukket for fiskeri, for at beskytte torsk.

At dumpe 400.000 materiale fra Århus Havn i et vigtigt område for fisk, herunder torsk, er derfor uacceptabelt, og slet ikke i tråd med en økosystembaseret forvaltning.

Bunddyr er vigtige fødeemner for fisk. Det vurderes i ansøgningen at det ikke kan udelukkes: ”at fødegrundlaget for fiskene på klappladsen vil blive midlertidigt forringet i den periode klappingen foregår”. Dette er vel ikke en korrekt følgeslutning, når der længere oppe i ansøgningen fremgår, at bundfaunaen vil være påvirket i flere år efter klapping.

I ansøgningen fremgår det også, at området vil blive rekoloniseret indenfor et par år. En indvandring og rekolonisering må man dog formode afhænger af, at der kan tilføres larver udefra. En helt ny [rapport fra Århus Universitet](#) viser, at det donorområde der skal tilføre klappladsen (og det øvrige Kattegat og Storebælt) nye larver er meget negativt påvirket af bundslæbende fiskeri. En påvirkning der reducerer

tilførslen af larver til omkringlæggende områder betragteligt. FSK-POs vurdering er på den baggrund at en rekoloniseringstid som antaget i det ansøgte materiale er usandsynlig kortvarig, og at påvirkningen dermed er langt mere langvarig end antaget.

KUMMULATIVE EFFEKTER

FSK-PO mangler henvisning til, hvordan andre aktiviteter påvirker området fisk, bundfauna og kemiske tilstand. Herunder de to [nærmeste klappladser](#), nutidige og fremtidig råstofindvinding, en evt. Kattegatforbindelse mv. Havplanen er blevet kaldt ”økosystembaseret”. FSK-PO har i høringer på havplanen påpeget, at dette ikke er tilfældet fordi planlægningen faktisk lægges ud på de enkelte tilladelser. Når så ansøgningerne ikke tager hensyn til andre aktiviteter – så betyder Havplanen og implementeringen af aktiviteter, at man stadig ikke har en reel planlægning ud fra økosystemerne bæreevne.

Med venlig hilsen

Hanne Lyng Winter

Biolog i Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri Producentorganisation

